

Cha mẹ và chiếc bẫy của sự kỳ vọng

ISSN: 2734-9195 09:25 28/07/2026

Hãy trở thành người làm vườn thông thái, người bạn đồng hành tận tâm, và trên hết, hãy là người duy nhất trên thế giới này, yêu thương con trọn vẹn không điều kiện, không kỳ vọng, chỉ có sự chấp nhận và bao dung.

Nếu ta bắt một con cá phải leo cây, nó sẽ sống cả đời với niềm tin rằng mình thật ngu ngốc. Bản chất của sự đau khổ hay cảm giác thất bại thường không đến từ năng lực, mà đến từ việc ta đang cố gắng trồng một loài cây sinh trưởng trên một mảnh đất không thuộc về chúng...

Thế gian này vốn dĩ không có đứa trẻ nào là vô dụng, chỉ có những người làm cha, làm mẹ chưa tìm thấy chiếc chìa khóa để mở vào thế giới của con. Mỗi đứa trẻ đến với cuộc đời này đều mang theo một mật mã bẩm sinh riêng biệt có đứa là đại bàng của bầu trời, có đứa là cá voi của biển cả, có đứa lại là đoá hoa đại âm thầm tỏa hương nơi góc vườn lặng lẽ.

Cái bẫy lớn nhất của **tình yêu thương** là sự kỳ vọng áp đặt. Chúng ta thường dùng thước đo của xã hội, dùng ước mơ dang dở của chính mình để làm cái khuôn đúc cho cuộc đời một đứa trẻ. Ta muốn con phải giỏi toán, phải thành thạo ngoại ngữ, phải có một vị trí hiển hách trong tương lai mà quên mất rằng, việc bắt một tâm hồn nhạy cảm, yêu nghệ thuật phải vùi đầu vào những con số khô khan cũng tàn nhẫn giống như việc tước đi đôi cánh của một loài chim.

Nuôi dạy một đứa trẻ không phải là quá trình "*nhào nặn*" đất sét theo ý mình, mà là hành trình của một người làm vườn kiên nhẫn quan sát, thấu hiểu và tôn trọng. Nếu con là hoa cúc, hãy để con nở rộ vào mùa thu, đừng bắt con phải mang vẻ kiêu sa của đoá hồng giữa mùa hạ. Sự dũng cảm lớn nhất của cha mẹ thời đại này không phải là thúc ép con thành công, mà là chấp nhận con được là chính mình một phiên bản trọn vẹn, tự tin và hạnh phúc trên mảnh đất của riêng con.

Có lẽ đã đến lúc chúng ta cần định nghĩa lại khái niệm "**thành công**" trong hành trình làm cha mẹ. Trong thế giới mà mạng xã hội luôn tràn ngập những "*con nhà người ta*" với bảng điểm đẹp như mơ, những tài lẻ vượt bậc, chúng ta

dễ dàng bị cuốn vào tâm thế hoảng loạn.

Chúng ta sợ con mình thua cuộc, sợ con mình lạc hậu, nên vô tình biến sự lo âu ấy thành những áp lực vô hình đè nặng lên đôi vai non nớt của con.

Hãy trung thực với chính mình đã bao nhiêu lần bạn so sánh con với con của bạn bè, với những đứa trẻ hàng xóm?

Mỗi lần so sánh ấy là một nhát dao nhỏ cứa vào lòng tự trọng của trẻ. Khi bạn nói: "*Nhìn anh A mà học tập*", bạn không hề truyền cảm hứng, bạn chỉ đang gửi đi một thông điệp cay đắng rằng: "*Con hiện tại chưa đủ tốt*".

Hình ảnh minh họa (sưu tầm)

Một đứa trẻ lớn lên trong sự so sánh thường xuyên sẽ luôn cảm thấy mình là một mảnh ghép lệch lạc trong bức tranh tổng thể. Thay vì tập trung phát triển thế mạnh riêng, chúng dành phần lớn năng lượng để cố gắng "*khắc phục*" những điểm yếu để trở nên giống người khác. Nhưng thiên tài không được tạo ra từ sự sao chép. Nếu Einstein cố gắng trở thành một vận động viên điền kinh, chúng ta sẽ chẳng bao giờ có thuyết tương đối. Nếu Picasso ép mình trở thành một kế toán, thế giới sẽ mất đi những kiệt tác hội họa. Sự khác biệt của con chính là "*chữ ký*" độc bản của con trên cuộc đời này. Đừng cố gắng tẩy xóa nó để thay bằng một bản sao nhạt nhòa.

Chìa khóa vàng của kết nối để thấu hiểu con, cha mẹ cần học cách "*hạ mình*". Không phải hạ thấp giá trị, mà là hạ thấp cái "*tôi*" của người lớn xuống ngang tầm mắt với con. Hãy cúi thấp xuống để nhìn thế giới từ góc độ của một đứa trẻ. Khi con khóc vì một chiếc bút chì gãy, đừng vội mắng con là trẻ con hay vô lý. Với con, đó là cả một thế giới sáng tạo vừa sụp đổ. Khi con sợ hãi một điều gì đó, đừng bảo con "*có gì đâu mà sợ*". Đối với con, nỗi sợ đó là có thật.

Sự thấu cảm là khi bạn chấp nhận lắng nghe cả những điều con không nói ra. Đôi khi, sự phản kháng, sự bướng bỉnh hay những điểm số thấp lẹt đẹt không phải là bằng chứng của sự lười biếng, mà là tiếng kêu cứu từ một tâm hồn đang lạc lõng. Có thể con đang nỗ lực hết sức trong một lĩnh vực mà con không hề có thiên bẩm, chỉ để mong nhận được cái gật đầu hài lòng từ bạn. Hãy nhận ra điều đó và nói với con rằng: "*Cha mẹ thấy con đã cố gắng, và cha mẹ yêu con vì con là chính con, không phải vì kết quả con mang lại*". Một câu nói ấy thôi có sức mạnh chữa lành hơn ngàn lời trách cứ.

Chúng ta thường quá chú trọng vào việc con biết bao nhiêu chữ, giải được bao nhiêu bài toán, mà quên mất rằng con cần được dạy cách đối diện với thất bại, cách yêu thương bản thân, và cách tìm thấy niềm vui trong sự tĩnh lặng.

Hãy cho con quyền được "*vô dụng*" trong những khoảng thời gian ngắn, thời gian để con tự do vui đùa, mơ mộng và khám phá thế giới xung quanh mà không cần một mục tiêu cụ thể nào. Chính trong những khoảng lặng ấy, trí tưởng tượng mới có đất để bay cao. Chính trong những lần vấp ngã tự đứng dậy, sự kiên cường mới được hun đúc. Đừng dọn sạch chông gai trên đường đời của con, vì nếu bạn làm thế, đôi chân con sẽ mãi không bao giờ cứng cáp. Hãy chỉ đi bên cạnh, quan sát và sẵn sàng nắm lấy tay con khi cần.

Tình yêu thương đích thực là một tình yêu thương mang tính nâng đỡ. Nó không bắt con phải là cái bóng của cha mẹ, cũng không ép con phải gánh vác những kỳ vọng nặng nề. Nó là sự tin tưởng tuyệt đối vào khả năng tự định hướng của con.

Hãy hình dung con bạn như một dòng sông. **Dòng sông** có thể chảy về hướng nào tùy thuộc vào địa hình, nhưng nhiệm vụ của dòng sông là phải chảy. Bạn không thể bắt dòng sông chảy ngược lên núi, cũng không thể ép nó đứng yên một chỗ. Bạn chỉ có thể xây dựng những bờ đê vững chãi để bảo vệ dòng chảy ấy khỏi những xoáy nước nguy hiểm và để dòng sông luôn giữ được sự trong lành, mát lành vốn có.

Có thể hôm nay, bạn vẫn cảm thấy lo lắng khi nhìn thấy những đứa trẻ khác đang "*chạy*" nhanh hơn con mình. Nhưng hãy bình tâm lại, cuộc đời không phải

là một cuộc thi chạy nước rút, nó là một cuộc marathon dài hơi mà ở đó, người về đích hạnh phúc nhất là người biết mình là ai, biết mình muốn gì và biết cách tận hưởng hành trình mình đang đi.

Đừng để những năm tháng **thơ ấu** của con trôi qua trong sự áp lực và mệt mỏi. Đừng để đến một ngày, khi con đã lớn, con nhìn lại quá khứ và chỉ thấy những kỳ vọng làm đau lòng. Hãy trở thành người làm vườn thông thái, người bạn đồng hành tận tâm, và trên hết, hãy là người duy nhất trên thế giới này, yêu thương con trọn vẹn không điều kiện, không kỳ vọng, chỉ có sự chấp nhận và bao dung.

Hãy thử nhìn lại và tự hỏi chính mình xem đã bao giờ bạn tự hỏi, đâu là khoảnh khắc con bạn rạng rỡ nhất, tự tin nhất, và điều gì đã tạo nên khoảnh khắc đó trong lòng con?

Một ngày nào đó, khi con đủ lớn để bước đi trên con đường của riêng mình, điều con nhớ nhất sẽ không phải là cha mẹ từng ép con học bao nhiêu lớp, đạt bao nhiêu giải thưởng. Điều còn ở lại có lẽ chỉ là cảm giác *“Dù con là ai, dù con thành công hay thất bại, vẫn luôn có một mái nhà tin con và yêu con vô điều kiện”*.

Có lẽ, đó mới là món quà quý giá nhất mà cha mẹ có thể trao cho một đứa trẻ.

Tác giả: **Ngạn Yên**